

Nr 92

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tystnadsplikt för apotekspersonal, m. m., jämte motioner.

Genom en den 23 oktober 1970 dagtecknad proposition, nr 167, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om tystnadsplikt för apotekspersonal; och
- 2) lag om upphävande av lagen (1941: 331) om avstängning i vissa fall av apoteksinnehavare eller farmaceut från tjänstgöring å apoteksinrättning.

I samband med propositionen har utskottet behandlat de i ämnet väckta likalydande motionerna I: 1324 av fru *Ohlsson, Lilly*, och II: 1542 av fru *Gradin*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till lagstiftning om tystnadsplikt för apotekspersonal. Enligt förslaget får den som är eller varit verksam inom detaljhandel med läkemedel inte obehörigen yppa vad han i sin verksamhet fått reda på om enskildas personliga förhållanden.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1971.

I propositionen läggs vidare fram förslag om att lagen om avstängning i vissa fall av apoteksinnehavare eller farmaceut från tjänstgöring å apoteksinrättning skall upphöra att gälla vid utgången av år 1970.

Av propositionen återges i det följande — förutom författningsförslagen — endast valda delar av vad föredragande departementschefen anfört vid lagrådsremissen. Beträffande redogörelse för gällande bestämmelser, för en inom socialdepartementet upprättad promemoria, vars innehåll ligger till *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 9 saml. 2 avd. Nr 92*

grund för propositionsförslagen (Stencil S 1970:5), för remissyttrandena över promemorian och för övriga delar av departementschefens anförande hänvisas till propositionen.

De vid propositionen fogade författningsförslagen är av följande lydelse.

1) Förslag

till

Lag

om tystnadsplikt för apotekspersonal

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Till apotekspersonal hänföres i denna lag den som är verksam inom detaljhandel med läkemedel.

2 §

Den som tillhör eller tillhört apotekspersonalen får ej obehörigen yppa vad han i sin verksamhet inom detaljhandeln med läkemedel erfarit om enskilda personliga förhållanden.

3 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 2 § dömes till böter eller fängelse i högst ett år, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken. Allmänt åtal får väckas endast om målsägande anger brottet till åtal eller åtal är påkallat från allmän synpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

2) Förslag

till

Lag

om upphävande av lagen (1941:331) om avstängning i vissa fall av apoteksinnehavare eller farmacevt från tjänstgöring å apoteksinrättning

Härigenom förordnas att lagen (1941:331) om avstängning i vissa fall av apoteksinnehavare eller farmacevt från tjänstgöring å apoteksinrättning skall upphöra att gälla vid utgången av år 1970.

I motionerna hemställs

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om ändring i kungörelsen av den 21 maj 1964 (nr 428) av sådan innebörd som redovisats i motionen.» Av motionsmotiveringen framgår, att kungörelsen (1964:428) om medicinalpersonal under socialstyrelsens inseende bör enligt motionärerna ändras *dels* så att inte någon del av den personal, som anställs vid det från den 1 januari 1971 inrättade apoteksbolaget, hänföres till medicinalpersonal, *dels* så att apotekstekniker, anställda vid andra sjukhusapotek än sådana som sorterar under apoteksbolaget, kommer att hänföras till medicinalpersonal.

Beträffande de skäl motionärerna anfört får utskottet — i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande — hänvisa till motionen II: 1542.

Departementschefen

Tystnadsplikt för apotekspersonal

Personal som är verksam inom detaljhandeln med läkemedel har enligt vissa för apoteken gällande äldre föreskrifter *t y s t n a d s p l i k t b e t r ä f f a n d e e n s k i l d a s p e r s o n l i g a f ö r h å l l a n d e n*. I departementspromemorian föreslås att dessa äldre bestämmelser ersätts med nya. Enligt promemorian bör de nya bestämmelserna tas in i en särskild lag och omfatta personalen vid det nyinrättade Apoteksbolaget AB, som med några få undantag kommer att ha hand om all detaljhandel med läkemedel.

Förslaget om att nu modernisera bestämmelserna om tystnadsplikt för apotekspersonalen tillstyrks eller lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. JK framhåller att skäl för en modernisering är att de nu gällande reglerna om apotekspersonalens tystnadsplikt inte är särskilt straffsanktionerade. Å andra sidan har det under remissbehandlingen gjorts gällande att de av socialstyrelsen utfärdade bestämmelserna om tystnadsplikt för medicinalpersonal skulle tillgodose behovet av skydd för enskildas personliga förhållanden. Det är emellertid tveksamt om eller i vilken utsträckning dessa bestämmelser är straffsanktionerade. För egen del anser jag det nödvändigt att de nu gällande bestämmelserna ersätts av nya i samband med omorganisationen av läkemedelsförsörjningen. De nya bestämmelserna bör enligt min mening inte utfärdas i administrativ ordning utan få formen av lag.

Lagstiftningens närmare utformning återkommer jag till i specialmotiveringen till lagförslaget. Jag vill nu endast beröra ett par frågor av central betydelse för lagens utformning. Den första är frågan om bestämningen av den personkrets, för vilken plikten att iaktta tystnad bör gälla. JK har i denna fråga uttalat sig för att tystnadsplikten bör regleras enhetligt för

all apotekspersonal. Jag delar denna uppfattning och föreslår att lagen får avse inte endast personal hos apoteksbolaget, som föreslagits i promemorian, utan alla personer sysselsatta inom detaljhandel med läkemedel. Härigenom kommer även personal vid t. ex. militärapoteket och personal vid andra sjukhusapotek än sådana som drivs av apoteksbolaget att omfattas av lagens bestämmelser.

Den andra är frågan huruvida lagen utom bestämmelser om tystnadsplikt beträffande enskildas personliga förhållanden också bör innehålla bestämmelser om tystnadsplikt beträffande affärsförhållanden m. m. Enligt departementspromemorian bör personalen hos apoteksbolaget ha tystnadsplikt även beträffande vissa sådana förhållanden. I denna fråga har delade meningar kommit fram under remissbehandlingen. Bland dem som motsätter sig förslaget om särskild lagstiftning är hovrätten över Skåne och Blekinge, som anser att skyddet beträffande affärsförhållanden m. m. när det gäller relationerna mellan apoteksbolaget och läkemedelsfabrikanterna kan lösas på samma sätt som inom näringslivet i övrigt.

Bakgrunden till att särskilda lagregler om tystnadsplikt beträffande affärsförhållanden m. m. kan övervägas för apoteksbolagets personal är de nya riktlinjer för prispolitiken på läkemedelsområdet som antagits i samband med den nya organisationen av läkemedelsförsörjningen. Dessa riktlinjer innebär att förhandlingar mellan apoteksbolaget och läkemedelsfabrikanterna i fråga om priset på de farmaceutiska specialiteterna bör föregå registrering av dessa och att kravet behålls att ett läkemedelspris skall vara skäligt för att registrering skall beviljas. Det pris som apoteksbolaget och producenten kommer överens om skall då socialstyrelsens läkemedelsnämnd prövar prisfrågan anses skäligt om inte särskilda skäl talar för annat. Genom det tilltänkta förfarandet för att fastställa priset på farmaceutiska specialiteter kan vissa tjänstemän vid bolagets huvudförvaltning komma att få ta del av uppgifter om enskilda företags eller sammanslutningars affärs- eller driftförhållanden eller om företags eller sammanslutningars uppfinningar eller forskningsresultat. Sådana uppgifter bör de självfallet inte yppa för obehöriga.

Den personkrets som kommer att få del av sådana affärsförhållanden m. m. som här avses kommer att vara begränsad till ett fåtal tjänstemän vid apoteksbolagets huvudförvaltning. Som hovrätten över Skåne och Blekinge framhållit bör tillräckliga garantier mot missbruk av ifrågavarande uppgifter från apoteksbolagets personals sida kunna åstadkommas inom ramen för de regler som i allmänhet gäller för näringslivet. Jag är därför inte beredd att f. n. förorda särskilda regler om tystnadsplikt för apoteksbolagets personal i fråga om affärsförhållanden m. m.

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och tillstyrker därför bifall till propositionen.

I de i anledning av propositionen väckta motionerna föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att viss ändring i 1964 års kungörelse om medicinalpersonal under socialstyrelsens inseende genomförs beträffande apotekstekniker. Frågan om eventuell ändring av nämnda kungörelse behandlas ej i propositionen. Däremot innehåller den inom socialdepartementet upprättade promemorian, som ligger till grund för propositionen, vissa överväganden och förslag beträffande bl. a. frågan om apotekspersonalens ställning som medicinalpersonal. Under remissbehandlingen framfördes vissa kritiska synpunkter mot promemorian i denna del. Enligt vad utskottet inhämtat har frågan om en samlad översyn av medicinalpersonalbegreppet aktualiserats inom Kungl. Maj:ts kansli. Med hänsyn härtill synes det ej erforderligt med något riksdagens initiativ i anledning av motionerna.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa

A. att riksdagen bifaller propositionen 1970:167; samt

B. att motionerna I:1324 och II:1542 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 december 1970

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Strand (s), fru Hamrin-Thorell (fp)*, herrar Lars Larsson (s)*, Dahlberg (s), Hübinette (m)*, Wanhainen (s)*, Andreasson (cp) och Axelson (fp);

från andra kammaren: fröken Sandell (s), herrar Ringaby (m), Nilsson i Kalmar (s), fru Nilsson (cp), herr Aldén (s), fru Håvik (s) och herr Romanus (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.